

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

З МАТЕРІАЛАМИ VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

22 ТРАВНЯ 2026 РІК

М. ПОЛТАВА, УКРАЇНА

**«ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
В СВІТОВІЙ НАУЦІ: ЗАДАЧІ ТА ВИКЛИКИ»**

Організація, від імені якої випущено видання:

ГО «Міжнародний центр наукових досліджень»

Номер запису організації в Єдиному реєстрі громадських об'єднань: 1499141.

Голова оргкомітету: Сотник С.Г.

Верстка: Кохан Д.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Інституту науково-технічної інтеграції та співпраці. Протокол № 19 від 21.05.2026 року.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою у сфері управління Міністерства освіти і науки «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» в базі даних науково-технічних заходів України на поточний рік та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (**Посвідчення № 168 від 26.01.2026**).

Збірник наукових праць з матеріалами конференції видано офіційно суб'єктом видавничої справи зі **Свідцтвом ДК № 7860 від 22.06.2023**.

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

П 26 **Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики:** збірник наукових праць з матеріалами VII Міжнародної наукової конференції, м. Полтава, 22 травня, 2026 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2026. — 566 с.

ISBN 978-617-8582-46-3

DOI 10.62731/mcnd-22.05.2026

Викладено матеріали учасників VII Міжнародної наукової конференції «Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики», яка відбулася 22 травня 2026 року у місті Полтава.

УДК 082:001

© Колектив учасників конференції, 2026

© ГО «Міжнародний центр наукових досліджень», 2026

ISBN 978-617-8582-46-3

© ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2026

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПСИХІКУ

Лук'янчук М. С. 448

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Зелемська М. В. 450

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ ПСИХОЛОГА

Гжибовська Х. В. 453

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ СИБЛІНГОВИХ ПОЗИЦІЙ

Розуменко Д. Д. 458

ПРАКТИЧНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Потіха М. Т. 464

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРИЧИНИ, СИМПТОМИ, ПРОФІЛАКТИКА

Худа-Ольмезова В. В. 466

ПРОФІЛАКТИКА ПСИХОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: РОЗРОБКА СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ДЛЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УКРАЇНІ

Белік Р. О. 470

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ОДНА З НАЙПОШИРЕНІШИХ ФОРМ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНСЬКИХ СІМ'ЯХ

Власюк А. Д. 474

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ У РЯТУВАЛЬНИКІВ

Семененко В. О. 476

САМОТНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Гуцалюк А. Р. 480

СУБ'ЄКТИВНЕ СПРИЙНЯТТЯ ЧАСУ В УМОВАХ ОБМЕЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГАДЖЕТІВ У ПІДЛІТКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ЗАЛЕЖНОСТІ

Єфіменко Д. Е., Власова А. А., Ташматов В. А. 483

СЕКЦІЯ XXV.

МЕДИЧНІ НАУКИ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

COMMON CAROTID ARTERIES DOPPLEROGRAPHY ASYMMETRY IN ISCHAEMIC STROKE

Yefimenko A. 487

КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СТАНУ ЖІНОЧОЇ РЕПРОДУКТИВНОЇ СФЕРИ: РОЛЬ У ПІДТРИМЦІ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ КРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Гаврилюк М. Д., Галичанська О. М. 489

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ У РЯТУВАЛЬНИКІВ

Семененко Віолетта Олександрівна

здобувач вищої освіти ННІ МіМ

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна

Науковий керівник: Афанасьєва Наталя Євгенівна

ORCID ID: 0000-0002-1050-8495

д-р. психол. наук, професор, професор кафедри психології і соціології

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна

Хронічний стрес розглядається як тривалий стан психоемоційного напруження, що виникає внаслідок систематичного впливу стресогенних чинників та супроводжується виснаженням адаптаційних ресурсів організму. Тривалий стрес негативно впливає на когнітивне функціонування особистості. Це проявляється у зниженні концентрації уваги, погіршенні процесів запам'ятовування та зменшенні продуктивності когнітивної діяльності. Значний внесок у вивчення проблеми стресу здійснили Н. Афанасьєва [2]; О. Тімченко, С. Максименко [1]; О. Вавринів, О. Христук [4]; І. Коваль, К. Довгаль [5]; М. Шулякова, Н. Рациборинська-Полякова [7] та інші науковці. Актуальність проблеми посилюється сучасними соціальними умовами, у яких тривала нервово-психічна напруга, інформаційне перевантаження та необхідність постійної адаптації стають звичними характеристиками життя дорослої людини. У дослідженні взяли участь 45 рятувальників Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Харкова, віком від 22 до 37 років, зі стажем роботи від 1 до 15 років. Дослідження проводилося добровільно, анонімно, в онлайн-форматі.

Для дослідження рівня хронічного стресу використовувалися «Шкала сприйнятого стресу» PSS Ш. Коена (в адаптації О. Вельдбрехт, Н. Тавровецької) та «Шкала депресії, тривоги та стресу» DASS (в адаптації Ю. Мельник, А. Стаднік). Методики дозволили оцінити рівень переживаного стресу, тривожності та емоційного напруження респондентів. Отримані за ними результати представлені в таблицях 1, 2.

Таблиця 1

Показники рівня сприйнятого стресу у рятувальників (N=45)

Показники	Min	Max	M ± SD
Загальний рівень сприйнятого стресу	11	36	24,38 ± 5,72
Переживання перенапруження	6	19	13,21 ± 3,14
Відчуття неконтрольованості ситуації	5	18	11,17 ± 2,86

[авторська розробка]

Результати дослідження засвідчили, що для більшості рятувальників характерний помірно високий рівень сприйнятого стресу. Середній показник за загальною шкалою стресу свідчить про наявність тривалого психоемоційного напруження, зумовленого специфікою професійної діяльності, яка пов'язана з високою відповідальністю, ризиком та необхідністю діяти в екстремальних умовах. Найвищі значення були отримані за шкалою «Переживання перенапруження», що вказує на прояви емоційної виснаженості, внутрішньої напруги та труднощів емоційної саморегуляції. Показники за шкалою «Відчуття неконтрольованості ситуації» свідчать про схильність респондентів переживати невизначеність і недостатній контроль над професійними подіями. Водночас варіативність отриманих результатів може свідчити про індивідуальні особливості переживання стресу, які пов'язані з рівнем психологічної стійкості, професійним досвідом та сформованістю механізмів саморегуляції.

Таблиця 2

Показники депресії, тривоги та стресу у рятувальників (N=45)

Показники	Min	Max	M ± SD
Депресія	2	18	8,24 ± 3,91
Тривога	1	17	7,87 ± 3,48
Стрес	6	24	15,42 ± 4,26

[авторська розробка]

Результати, отримані за методикою DASS, свідчать про наявність у рятувальників помірно виражених негативних психоемоційних станів, зумовлених специфікою професійної діяльності та постійним психоемоційним навантаженням. Найвищі середні значення були зафіксовані за шкалою «Стрес», що вказує на схильність респондентів до переживання внутрішньої напруги, емоційної виснаженості, підвищеної дратівливості та труднощів психологічної саморегуляції. Показники за шкалою «Депресія» свідчать про помірне зниження емоційного тону, наявність втоми, виснаження та зниження життєвої активності в окремих респондентів. Середні значення за шкалою «Тривога» відображають тенденцію до переживання внутрішнього дискомфорту, напруженого очікування небезпеки та емоційної настороженості, що є характерним для діяльності в умовах ризику та невизначеності. Варіативність результатів за всіма шкалами може свідчити про індивідуальні відмінності у переживанні психоемоційного навантаження, які залежать від професійного досвіду, рівня психологічної стійкості та особливостей подолання стресових ситуацій.

Одержані результати загалом підтверджують дані сучасних досліджень, присвячених психологічним особливостям професійної

діяльності рятувальників та впливу тривалого психологічного навантаження на їх психічний стан. У наукових працях зазначається, що діяльність працівників ДСНС супроводжується впливом численних стресогенних чинників, серед яких важливе місце займають постійна готовність до ризику, високий рівень відповідальності, дефіцит часу, фізичне та емоційне перевантаження, а також систематичний контакт із кризовими й травматичними ситуаціями.

Виявлений у дослідженні помірно високий рівень сприйнятого стресу за методикою PSS підтверджує висновки дослідників екстремальної та кризової психології щодо схильності представників ризиконебезпечних професій до накопичення хронічного психоемоційного напруження [1; 5]. Подібні результати узгоджуються з позицією О. Назарова, який підкреслює, що професійна діяльність рятувальників здійснюється в умовах постійної психологічної мобілізації, високої відповідальності та необхідності швидкого прийняття рішень у небезпечних ситуаціях, що створює передумови для розвитку емоційного виснаження та стресових станів [6].

Особливої уваги заслуговують високі показники за шкалою «Переживання перенапруження», які свідчать про виражене внутрішнє напруження та психоемоційну виснаженість респондентів. Подібні тенденції описуються у роботі К. Балабанової, де зазначається, що тривалий вплив екстремальних умов професійної діяльності негативно позначається на психологічній стійкості рятувальників і може сприяти розвитку емоційної дезадаптації, тривожності та нервово-психічного виснаження [3].

Отримані результати також співвідносяться з даними дослідження І. Коваль та К. Довгаль, які встановили, що рятувальники на різних етапах професійного становлення переживають значний рівень стресового навантаження, а тривалий вплив професійного ризику сприяє виснаженню адаптаційних ресурсів особистості [5]. Найбільш виражено це проявляється у психоемоційному перенапруженні, емоційній нестабільності та труднощах психологічної саморегуляції.

Висновки. Встановлено, що у рятувальників спостерігається помірно високий рівень хронічного стресу, який супроводжується проявами емоційного виснаження, тривожності та внутрішнього психоемоційного перенапруження. Отримані результати підтверджують необхідність розробки програм психопрофілактики та психологічного супроводу працівників рятувальних служб.

Список використаних джерел:

1. Максименко, С. Д., Садковий, В. П., Миронець, С. М. та ін. (2017). *Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології*; за заг. ред. В. П. Садкового, О. В. Тімченка. Харків: ФОП Мезіна В.В. 512 с. Вилучено з: <file:///C:/Users/Natali/Downloads/Харьков%20-%20ВСЯ%20монография%20.pdf>

2. Афанасьєва, Н. Є. (2024). Психологічні особливості ідентичності рятувальників з ознаками посттравматичних стресових розладів. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки*, 1(4), 74–82. DOI: [https://doi.org/10.31558/2786-8745.2024.1\(4\).8](https://doi.org/10.31558/2786-8745.2024.1(4).8).
3. Балабанова, К. В. (2019). *Психологічні особливості життєздатності працівників ДСНС України* (Дис. канд. психол. наук). Національний університет цивільного захисту України, Харків. Вилучено з: <https://nuczu.edu.ua>.
4. Вавринів, О. С., & Христук, О. Л. (2023). Дослідження психоемоційних станів особистості під впливом стресогенних факторів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія психологічна)*, (2), 11–15. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2023-2-2>.
5. Коваль, І. С., & Довгаль, К. Ю. (2023). Особливості переживання стресу рятувальниками на різних етапах професіоналізації. *Наукові записки ЛДУБЖД. Педагогіка і психологія*, (2), 41–45. Вилучено з: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/12550>.
6. Назаров, О. (2022). Психологія діяльності рятувальника: зміст та проблеми для обговорення. *Проблеми екстремальної та кризової психології*, 2(4), 30–38. Вилучено з: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16953>.
7. Шулякова, М., & Рациборинська-Полякова, Н. (2024). Вплив хронічного стресу на організм людини та роль психоедукації у редукції його психічних проявів. *Психосоматична медицина та загальна практика*, 9(1). DOI: <https://doi.org/10.26766/pmgp.v9i1.490>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
В СВІТОВІЙ НАУЦІ: ЗАДАЧІ ТА ВИКЛИКИ»**

22 травня 2026 року ♦ Полтава, Україна

Українською та англійською мовами

*Всі матеріали пройшли оглядове рецензування
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори*

Підписано до друку 22.05.2026. Формат 70×100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Cambria. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 45,99. Замовлення № 26/005. Тираж: 50 примірників.
Віддруковано з готового оригінал-макету.

Контактна інформація організаційного комітету:

ГО «Міжнародний центр наукових досліджень»
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 40, офіс 103
Телефони: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@mcnd.org.ua

Видавець: ТОВ «УКРЛОГОС Груп».
21005, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81. E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7860 від 22.06.2023.